

Вх. № 200 - 128 - 00 - 2 / 19. 01. 2021 г.

**СТАНОВИЩЕ НА НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В
Р БЪЛГАРИЯ**

по проект на ЗИД на Закона за управление на отпадъците (ЗИД на ЗУО),

№ 102-01-1, внесен от Министерски съвет на 05.01.2021 г.

(Прието от Управителния съвет на НСОРБ на 11 септември 2020 г.)

I. Принципно предложение

Споделиме необходимостта от промени в Закона за управление на отпадъците с цел транспониране в националното законодателство на Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и частично транспонира Директива (ЕС) 2018/850 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

В същото време обръщаме внимание на сериозните икономически последици, които ще възникнат за общините при изпълнение на предвидените в проекта на ЗУО ангажименти, поради следните съображения:

- Въвеждането на новите цели за ограничаване на депонирането на битовите отпадъци едновременно с повишаване на целите за рециклиране ще изисква допълнителни инвестиции и последващи експлоатационни разходи от общините за подобряване работата на съществуващите системи за разделно събиране чрез по-добър контрол за повишаване качеството на рециклираните битови отпадъци.
- Липсват икономически инструменти и други мерки за създаване на стимули на местните власти за прилагане на йерархията на отпадъците;
- Недостатъчна е настоящата ефективност на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци и съответно липсват необходимите мощности за тяхното оползотворяване или обезвреждане;

- Все още бавно променящите се обществени нагласи при управление на отпадъците.

Във връзка с горното настояваме в Закона конкретно да бъдат посочени различни финансови и икономически стимули за местните власти, свързани с предотвратяването и подобряване на рециклирането на отпадъците. В настоящият законопроект не се посочват допълнителни механизми, подпомагащи съществената дейност на общините в областта на управлението на отпадъците.

Също така в ЗУО, като основен закон в сферата на отпадъците, би следвало допълнително да бъдат разписани основополагащи норми относно предприемането на законови мерки за насърчаване разработването, производството и използването на устойчиви продукти с цел предотвратяването на отпадъци. Необходимо е да се даде нормативна основа за подпомагане на новаторските модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и многократната им употреба с цел подобряване на ресурсната ефективност. Преходът към кръгова икономика ще бъде немислим без запазване стойността на стоките, материалите и ресурсите по-дълго в икономиката и прилагане на йерархията на отпадъците.

II. Конкретни предложения

1. По § 10 за изменение на чл. 13, предлагаме следното:

- 1.1. Предвид съществуващите разпоредби по отношение на задълженията на организациите по оползотворяване за изпълнение на целите за рециклиране, настояваме в Закона нормативно да бъдат определени задълженията за изпълнение на целите за битовите отпадъци, които попадат в системите за разширена отговорност на производителя на ниво община.

Мотиви: По този начин и организациите ще бъдат мотивирани да усъвършенстват действащите системи и да събират и предават за рециклиране големи количества отпадъци. Ще бъде избегнат и съществуващия дисбаланс между задълженията на кмета на общината за изпълнение на целите и отговорностите на организациите по организиране на системите за събиране на масово разпространените отпадъци. Към настоящия момент организациите не търпят санкции в случай, че целите не са изпълнени на ниво община. Негативите са изцяло за общините, като те заплащат и пълния размер на отчисленията за

депопиране. Без промяна в съществуващите изисквания, общините отново ще са изправени пред невъзможност за изпълнение на целта от 65% рециклиране и 10% депопиране на битовите отпадъци към 2035 г. За това е необходимо целите да бъдат разписани не в специфичните Наредби, а в самия Закон, като се засили контрола и санкциите при тяхното неизпълнение.

Тук е мястото да отбележим, че през последните години се засилват проблемите с организацията по оползотворяване. Получаваме множество сигнали от общини, които все по-трудно осъществяват комуникация и получават откази за сключване на договори с различни организации и по-конкретно такива, занимаващи се с излезлите от употреба гуми, с отработени масла, НУБА, с опасните отпадъци и лекарства и др. В случай на подобни откази, единствената възможност за общината е тя самостоятелно да финансира крайното обезвреждане на тези продукти, което обикновено се осъществява извън територията на страната, поради липса на нужните мощности у нас. По този начин заплатените от гражданите такси при закупуване на продуктите единствено се събират от организацията, като общините са лишени от възможността да получат необходимото финансиране за тези дейности.

1.2. В ЗУО е необходимо справедливо и ясно да се определи кръга от лицата, които понасят разходите за управление на отпадъците.

В тази връзка предлагаме законово да се регламентира, че общините, които самостоятелно изпълняват изискването за организиране на дейности по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и изграждат подобни системи, да имат възможност да получават средства за финансиране на тези дейности от постъпленията от продуктова такса и/или от организацията по оползотворяване.

Възможно е да се обмисли и вариант, при който във всички общини да постъпват средства, които да покриват направени разходи за организиране на дейности по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и стимулиране на гражданите за разделно им събиране.

Мотиви: Считаме за необоснован вариантът, в който общините самостоятелно да организират разделното събиране на масово разпространени отпадъци, като ползват средствата от такса „Битови отпадъци“ (отчисленията по чл. 64 от ЗУО за финансиране на необходимите дейности). Същността на тези отчисления, като част от такса „Битови отпадъци“ е да се използват за дейности по третиране на

битови отпадъци, необхванати от системите на масово разпространени отпадъци. Също така това е в противоречие и с основните европейски принципи - „замърсителя плаща“ и „разширената отговорност на производителя“, като лицата, пускащи на пазара продукти, са отговорни за тяхното събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане.

1.3. В чл. 13, ал.6, т. 3 – предлагаме изрично да бъдат посочени „излезли от употреба гуми (ИУГ)“, а не да попадат в „други видове масово разпространени отпадъци“.

Мотиви: Общините все по-често изпитват сериозни затруднения с организирането на системи за разделно събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ). В страната, пуснати на пазара гуми са във все по-големи количества и рециклиращите предприятия нямат достатъчен капацитет да ги преработят, а и за получените продукти нямат реализация. Възможна причина за това е големия внос на употребявани автомобили, чиито гуми веднага след продажбата на автомобила се превръщат в ненужни. Това обстоятелство доведе до автоматично ограничаване на количествата „излезли от употреба гуми“, които сервизите приемат от гражданите, като се увеличава нерегламентираното им изхвърляне и ангажиране на общините за тяхното събиране и третиране.

2. По § 16 за изменение на чл. 31, предлагаме следното:

2.1. Да бъде добавена в чл. 31 нова ал. 11 със следния текст:

„(11) Общините изпълняват целите по ал.1 в размер, определен от Изпълнителния директор на ИАОС в съответствие с резултатите от морфологичния анализ на съответната община.“

2.2. Съответно в §42 в преходни и заключителни разпоредби да се добави нова ал. 8 със следния текст:

„(8) Размерът на целите по общини се определя от Изпълнителния директор на ИАОС в срок не по-късно от два месеца от влизането в сила на този Закон.“

2.3. В чл. 31, ал. 3 да се допише, че целите се изпълняват в сътрудничество с организацията по оползотворяване и/или лицата, с разрешения по чл. 35, с които са сключени договори.

Мотиви: В чл. 31 са въведени идентични текстове на заложените в чл.11 и чл. 11а от Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и Директива

(ЕС) 2018/850 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци.

Считаме, че тези текстове осигуряват съответствие на проекта на ЗИД на ЗУО с посочените директиви, но не са съобразени в извършения морфологичен анализ на отпадъците на национално/регионално/общинско ниво, резултатите от който показват, че голяма част от общините образуват рециклируеми отпадъци под 50% от общото количество на образуваните битови отпадъци, което априори е предпоставка за неостигане на нормативно определените цели за рециклиране и съответно заплащане на пълния размер на отчисленията по чл.64 от ЗУО.

Относно мотивите по т. 3.3 те са изчерпателно посочени в т. 1 от нашето становище, относно проблемите на общините с организациите по оползотворяване и битовите отпадъци, които попадат в системата на разширената отговорност на производителя.

3. По § 24 за изменение на чл. 49, предлагаме следното:

3.1. В ал. 4, б. „а“ за т. 2 – да се изясни термина „критични суровини“ в Допълнителните разпоредби на закона.

3.2. В ал. 4, б. „б“ за т. 6 – нормата е неясна и е необходимо нейната пълна редакция, като се премахнат множеството условности и объркващи пояснения.

3.3. В ал. 4, б. „в“ за т. 22 - нормата е неясна и има противоречие между двата предлагани текста в буква „а“ и „б“.

Мотиви: Предложенията са с цел избягване на неясноти и бъдещо противоречиво тълкуване и прилагане на правните норми.

4. По §27 за изменение на чл. 53, ал. 3, т. 1, предлагаме следното:

Да се разяснят случаите, в които ще се използват „мрежите за повторна употреба и за ремонт, както и операторите, осигуряващи подготовка за повторна употреба“.

Мотиви: Предложението е за вписане на по-голяма яснота при тълкуването и прилагането на тази разпоредба. Мрежите за повторна употреба и за ремонт ще бъдат нещо ново и съответно за тях е необходима по-подробна детайлизация.

5. По § 35 за създаване на чл. 84а, предлагаме следното:

В чл. 84а, ал. 1 се регламентира дейността на организации по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил. **Предлагаме да се премахне думата „обувки“.**

Мотиви: Добавянето на „обувки“ считаме, че е необосновано разширение на изискванията на директивата и ще доведе до ненужна финансова тежест за населението отчитайки и факта, че този тип отпадъци не е възможно да бъде предаван за последващо рециклиране предвид разпоредния си състав.

6. По § 41 за § 1 от допълнителните разпоредби предлагаме:

Да се даде легално определение на понятието „биологични отпадъци“, които се посочват в изменящата се т. 2.

Мотиви: Независимо, че в мотивите към законопроекта е отбелязано, че е дадено определение на „биологични отпадъци“ в допълнителните разпоредби не се открива изясняване обхвата на този вид отпадъци.

7. Правим ново предложение за подобряване на текстовете, свързани с контролните функции на всички ангажирани институции, както и нормите, свързани с установяването на административните нарушения и наказания.

През последните години се констатираг множество протести на прокуратурата и жалби на граждани и фирми срещу Общинските наредби за управление на отпадъците (приети на основание чл.22, ал. 1 от ЗУО) и по-конкретно срещу нормите, свързани с констатирането на нарушения и налагането на наказания от страна на кметовете. Тези съдебни дела също засилват необходимостта от спешно преразглеждане и промяна на Закона в тази област.